IZYS POLSKA

CZYLI

DZIENNIK

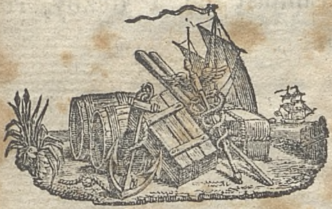
UMIEIĘTNOŚCI WYNALAŻKOW, KUNSZTOW
i RĘKODZIEŁ

poświęcony

KRAJOWEMU PRZEMYSŁOWI, TUDZIEŻ POTRZEBIE
WIEYSKIEGO i MIEYSKIEGO GOSPODARSTWA.

wydawany

przez A. Lelowskiego.

Tom trzeci z roku $18\frac{23}{24}$

z 12 Tablicami litograf: XXVI — XXXVII.

w WARSZAWIE
NAKŁADEM WYDAWCY.

1824.

Ostrzeżenie

Przez pomyłkę w drukarni, w Tomie ninieyszym stronnice zamiast od 1 liczby, rozpoczęto od liczby 383.

SPIS RZECZY w TOMIE 3.

Część pierwsza, Nr. 9.

NB. Przez omyłkę, zamiast od 1 zaczęto drukować ten tom od 383 stronnicy.

Strona

I. O uprawie urzetu i wyrabianiu z niego indychtu, wyiątek z Chemii stosowanéy do rólnictwa, Hr. Chaptal 383

II. O zesłodzeniu krochmalu kartoflanego, i użyciu go na wódkę i piwo; czyli sztuka wyrabiania wódki i piwa z kartofli bez gotowania tychże; rzecz podana Towarzystwu rolniczemu w Paryżu przez P. Dubrunfaut 419

III. Piła do spuszczania drzewa ze pnia, przez P. Hacks w Paryżu wynaleziona; z rysunkiem. 424

IV. Młyny śrubowe do kruszenia gipsu i innych ciał twardych, wynalazku sławnego Olivier Evans Amerykanina; z rysunkiem. . . . 428

V. Kocioł parowy Konrada Streiff, z rysunkiem. 431

VI. Młockarnia, wynaleziona w Rossyi r. 1823 przez X. Gagarina i P. Molarda starszego; z rysunkiem. 436

VII. Angielska machina do tarcia kartofli, P. Whately, z rysunkiem na Tab. XXVIII. . . . 439

VIII. O rafach dla owiec, i użyciu tychże dla koni; list Pana Meisnera do wydawcy, z dołączonym rys. na Tab. XXVIII - 442

IX. Zawiasy, na których drzwi same się przymykaią; z rysunkiem. 444

X. Sposób garbowania, wyprawiania, i farbowania skór baranich i iagnięcych wraz z wełną. . 446

Strona

XI. Sposób zachowania skór i innych części z ptaków i owadów, dla gabinetu historyi naturalnéy, wynaleziony przez Pana Waterton. . . 447
XII. Wiadomość o lnie nowozelandzkim . . 449
XIII.. O pożytku używania liści dębowych w roślinarniach. 451
XIV. O pielęgnowaniu ananasów; doświadczenia P. Knight Prezesa Towarzystwa ogrodowego w Londynie. 458
XV. O malowaniu mleczném. . . . 460
XVI. O fałszywem pozłacaniu i pośrebrzaniu w Indyach, czyli, powleczenie cynowe na przedmioty metalowe i inne. 466
XVII. O rozszerzaiącém się używaniu zynku do rożnych potrzeb w zastępstwie miedzi, cyny, ołowiu i t. d. 468
XVIII. Przerabianie surowych oleiów nasiennych, na oleie czyste i delikatne, na sposób Macieia Wilks, patentowany w Anglii d. 20 Grud. 1822. 472
XIX. Aparacik do wygubienia szczurów, myszy i kretów. 473
XX. Wynalazki odkrycia i t. d.
1.) *Aeroskop*, rodzay nowego barometru przepowiadaiącego pogodę, str. 475. — 2.) Użycie gazu wodorodnego do pędzenia machin. str. 476. — 3.) Łatwy sposób nasycenia wody żelazem, str. 478. — 4.) Zmiana w chodzie zegarków kieszónkowych przy różnéy gęstości atmosfery str. 479. — 5.) Słomiane konduktory gradowe, str. 479. — 6.) Przyczyna smaku w angielskim porterze. str. 480. 7.) Wypalanie porcelany w skrzynkach żelaznych str. 481. — 8.) Pudełka z drutu u poiazdów. str.

482. — 9.) Nowy sposób stężania i parowania płynów przy niskiéy temperaturze. str. 482. — 10.) Rznięcie twardey stali i krzyształu za pomocą miękkiego żelaza. str. 482. — 11.) O bytności ammoniiaku w niedokwasach żelaza, znayduiącego się w mieyscach zamieszkałych. str. 483. — 12.) Działanie wodosolniku wapna (*muriate de chaux*) na wegetacyą roślinną i rany zwierzęce, str. 485. — 13.) Nowo odkryta własność czerwonych łupinek cébulowych. str. 487. — 14.) Elektryczny Dyagometer. str. 487. — 15.) Młynek ręczny angielski do mielenia zboża na mąkę. str. 488. — 16.) Podkowy końskie z lanego żelaza. str. 490.

XXI. Rozmaitości Polytechnicżne.
1.) Osuszenie murów wilgotnych. str. 491. — 2.) Atrament sympatyczny. str. 491. — 3.) Kit do pieców i rur żelaznych. str. 492. — 4.) Czyszczenie sadzy malarskiéy. str. 492. — 5.) Sposób ozdobienia glinianych naczyń rysunkami, do drzew i krzewów podobnemi str. 493. — 6.) Sposób hodowania cieląt bez mleka. str. 493.

XXII. Naynowsze dzieła technicze, rólnicze i t. d. w obcych ięzykach wydane. str. 494.

Część druga, Nr. 10.

XXIII. O prawach przyrodzenia, które ziemianin w udoskonaleniu zwierząt domowych zachować winien, przez Nep. Kurowskiego. . . 495

XXIV. O uprawie buraków i o wyciąganiu z nich cukru; wyiątek z Chemii zastósowanéy do Rolnictwa

Strona

przez Hrabiego Chaptala; przekład Damazego Dzierożyńskiego Mecenasa S. N. w Król: Pol: 512
XXV. Sposób mycia wełny na owcach, w Theresienfeld u Pana Petri 526
XXVI. Nauka zakładania żywych gościńcow, przez Pana Ménissier, Szefa Batalionu królewskiego woyskowego korpusu Inżeniierów; z rysunkami na Tab. XXXI. 535
XXVII. O uprawie i pielęgnowaniu szczeci barwierskiey przez Pana Thiel. . . . 544
XXVIII. Nowa winda, czyli machina do podnoszenia ciężarów, wynalazku Pana Grimauld; z rysunkiem 572
XXIX. Poprawa w walcach gręplowych przez Wilh. i Jana Chrighton; z rysunkami. . . 577
XXX. Tynk Barona Puymarin na słomiane dachy, nieprzepuszczaiący wody i zabezpieczaiący od ognia. 481
XXXI. Zakład fabryczny machin gospodarskich i rękodzielnych, tudzież narzędzi i naczyń z lanego lub kutego żelaza, iakoteż z mosiądzu, wystawiony w Warszawie przez braci Th. i A. Evans. 585
XXXII. Machiny do ciagnienia wody, to iest: 1.) Waga wodociągowa 2.) Żuraw hydrauliczny. . 591
XXXIII. Poprawa w Litografii. . . . 594
XXXIV. Fayka w którey dym przez wodę przechodzi 596
XXXV. Wynalazki i odkrycia.
17.) Działanie platyny na umysł ludzki. str. 598. — 18.) Uleczenie fébry. — 19.) Użycie chloranu wapna do czyszczenia wódki. str. 599. — 20.) Własność siarki dziurawienia żelaza. str. 599. — 21.) Działa do rzucania bomb. str. 599. — 22.) Cu-

kier z drzewa i płótna, str. 600. — 23.) Biała farba do oleynego malowania, niepodpadaiąca odmianie. str. 600. — Sztuczne nogi i ręce str. 601. — Kocioł parowy, wynalazku Pana *Uthe*. str. 601.

XXXVI. Rozmaitości polytechniczne.

7.) Proszek do rysunku pod hafty na materyach. str. 602. — 8.) Pozłacane wzory i ozdoby na axamicie. str. 603. — 9.) Trwała farba na gliniane ściany. str. 603. — 10.) Sposób nadania miedzi większéy ciągłości. str. 604. — 11.) Sposób usunięcia szkodliwości mieszkań, świeżo wapnem bielonych, str. 604. — 12.) Folowanie sukna bez mydła. str. 605. — 13.) Poprawa munsztuczków u cybuchów str. 605. — 14.) Sposób otrzymania bez kosztu czystego zboża na nasienie. str. 605. — 15.) Poprawa zepsutey wody do picia. str. 605. — 16.) Skóra nieprzemakaiąca od wody. str. 606. — 17.) Ostrzeżenie względem zachowania iay w wapnie. str. 606.

Część trzecia, Nr. 11.

Strona

XXXVII. O użyciu młynów deptakowych do zatrudnienia więźniów. 607

XXXVIII. O uprawie buraków i wyciąganiu z nich cukru. 619

XXXIX. Nowy rodzay wozów wynalazku Hr. Thiville, z rysunkami. 642

XL. Pompa tłocząca wynalazku Pana Léroux, z rysunkami. 654

XLI. O przerabianiu wódki zbożowéy na wódkę francuzką, rum i arak; rzecz znaleziona między rękopismami znakomitego chemika Jana Fryd. Westrumb 660

Strona

XLII. Nowe użycie kątomiaru, czyli *transportatora*, do odznaczania, przenoszenia, lub sprawdzania wszelkich kątów, tudzież liniy i płasczyzn poziomych lub pochyłych, przez Sabina Sierawskiego b. Pułkownika Woysk Polskich, z rysunkiem. 684

XLIII. Machina do prania sukna i tkanin wełnianych, dla fabryk sukiennych, wynaleziona przez Pana Baylis, z rysunkiem 688

XLIV. Aparat do sztucznego zamrożenia wody w znaczney ilości, wynalazku Jana Valance, z rysunkiem. 690

XLV. Sposoby doświadczania trwałości kolorów na tkaninach bawełnianych, wełnianych i iedwabnych 693

XLVI. Dogodny i bezpieczny sposób przechowania kartofli przez zimę, z rysunkiem . . 702

XLVII. Korzystne użycie iagód iarzębinowych do białego wywarzania śrebra 705

XLVIII. Nagrody przez Towarzystwo zachęcaiące przemysł narodowy w Paryżu, przyznane na posiedzeniu 10 listopada 1824 r. . . . 708

XLIX. Wynalazki, odkrycia, osobliwości i t. d.

26) Korzystanie z nądzwyczaynéy siły, sprawionéy przez ściągnienie od zimna str. 710 — 27) Pewny środek przeciwko szkodliwości wciąganego przez oddychanie gazu chlorowego str. 711. — 28) Sekret przy kupowaniu i przedawaniu; str. 712. — 29) Wydobycie nieczytelnych napisów na pieniądzach i monetach. str. 712 — 30) Działanie wysokiey temperatury na niektóre rośliny str. 712. —

30) Suche budowle na wilgotnym gruncie. str. 713.— 31) Rożen sam przez się obracaiący się str. 713.— 32) Róże na dębie szczepione str. 714.— 33) Elektryczne uderzenie od kota str. 715. — 34) Naylepszy sposób czyszczenia staien bydlęcych w czasie zarazy str. 716. — 33) Sposób Chińczyków wylęgania ryb str. 716.

L. Rozmaitości polytechniczne. 18) Sposób zachowania śledzi str. 717.— 19) Poprawa i czyszczenie lanego żelaza str. 717.— 20) Kit do naczyń destylacyynych str. 717.
Obwieszczenie względem dalszego wychodzenia Izydy polskiéy str. 818.

Część czwarta, Nr. 12.

Strona

LI. O kształcie zębów przy kołach zazębionych i naywłaściwszym sposobie wyrobienia takowych, przez P. Reinscher Assystenta w ck. polytech: Instytucie wiedeńskim (z rysunkami) . . 719

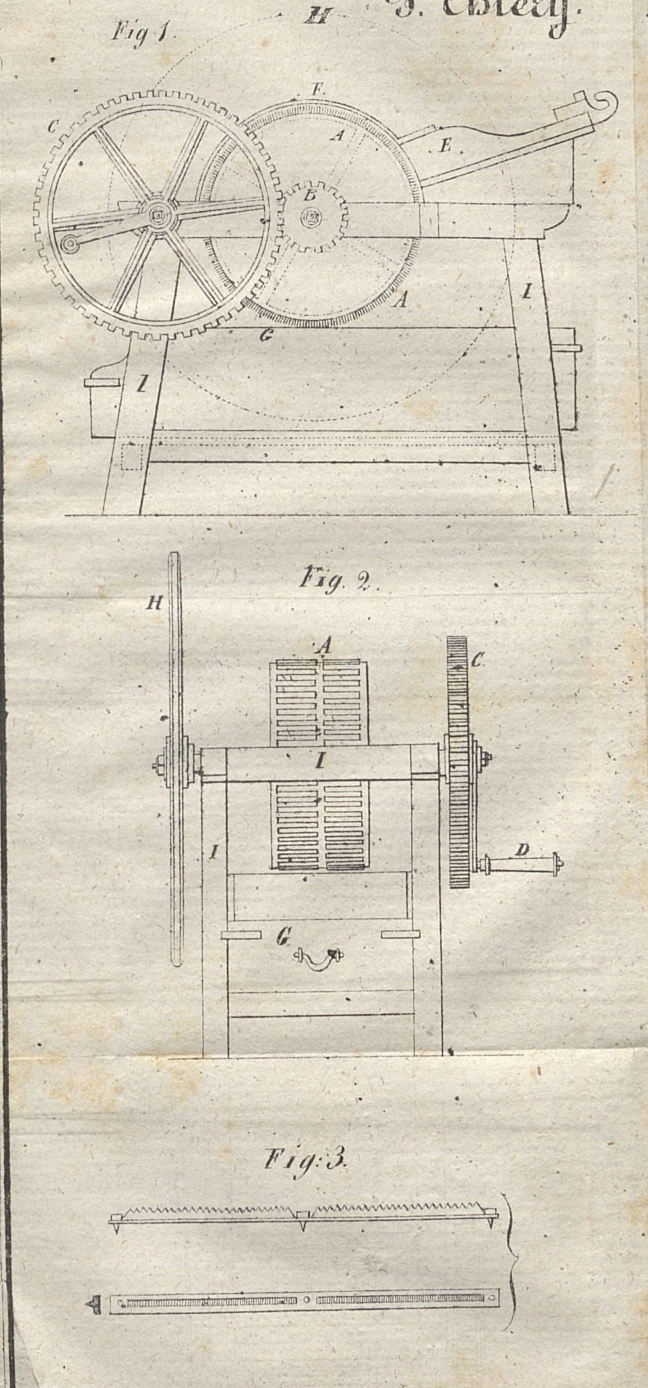
LII. O uprawie buraków i wyciąganiu z nich cukru, wyiątek z chemii Chaptala, zastósowaney do rolnictwa, przekład Dąmązego Dzierożyńskiego Mec. przy Sądzie N. K. P: (dokończenie) 748

LIII. Machina do tarcia buraków i innych korzeni na miazgę, wynalazku P. Thiery; z rysunkami. 779

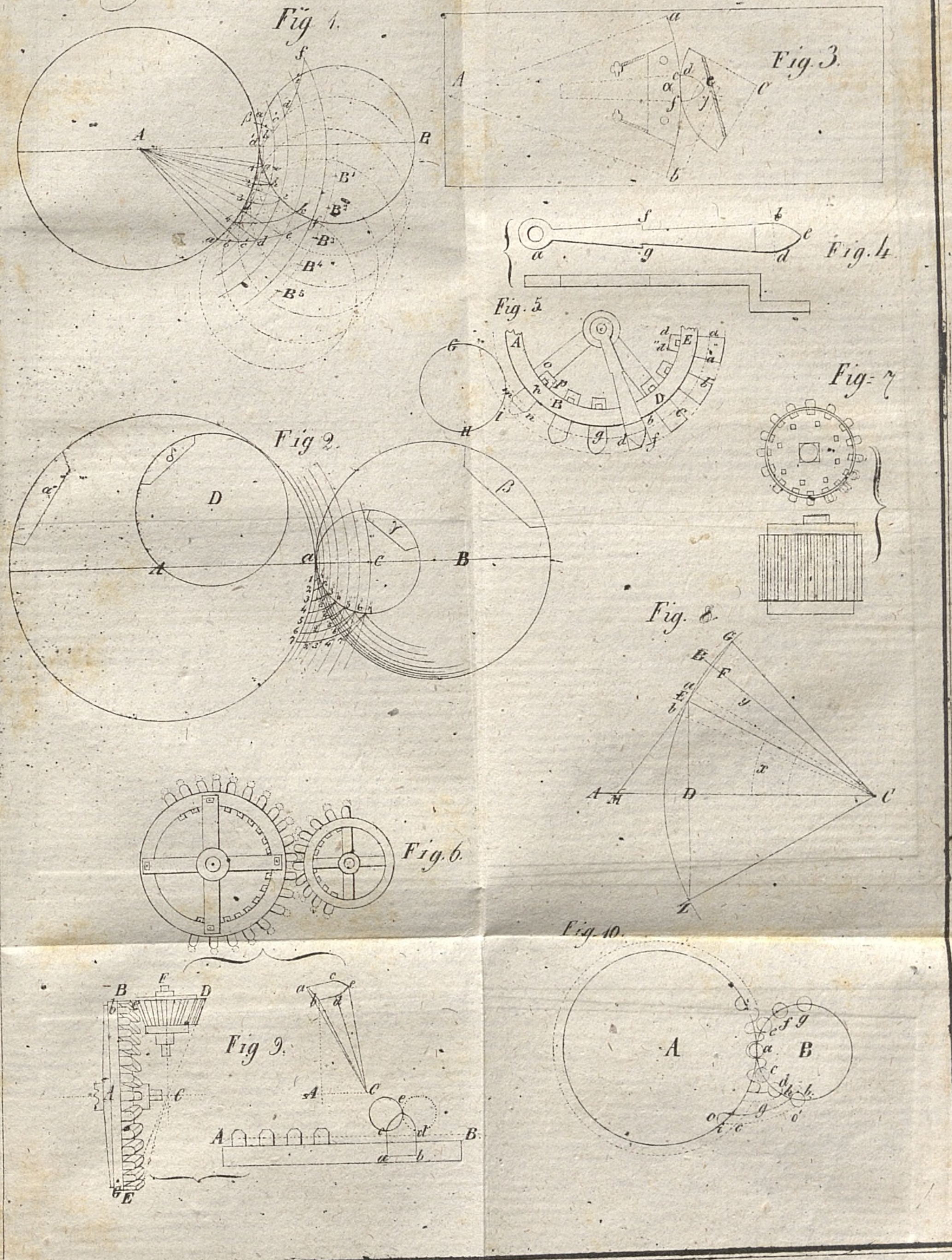
LIV. Doświadczenia z rozmaitemi gatunkami paszy, w celu wykrycia ich mocy pożywney, własności i wpływu na zdrowie, tudzież siły żywotne i fizyczne owiec, wykonane i podane przez P. Bernharda Petri w Theresienfeld 781

LV. Tartak ręczny do poprzecznego rznięcia kloców, lub przerzynania szczap siągowych siłą iednego człowieka, przez Sabina Sierawskiego; z rysunkiem 811
LVI. Sposób poprawiony bielenia gąbek, przez Ant. Hann Preparatora chemicznego przy Uniwers. Warszawskim 815
LVII. Aparat do filtrowania, wynalazku P. Field z rysunkiem 817
LVIII. Aparat do klarowania piwa w czasie fermentacyi, wynalazku P. Dickinson, z rysunkiem 821
LIX. O machinach do przędzenia lnu, wynalazku P. Filipa de Girard, naczelnego Mechanika przy Górnictwie Król. Polsk. . . . 823
LX. Nowa cierlica wieyska, do wycierania lnu i konopi bez poprzedniego moczenia i roszenia, wynalazku P. Laforest. 836
LXI. Rozmaitości. 21) Użycie siarki do wygaszenia ognia w kominie str. 848. — 22) Wypędzanie chloryny bez ognia, str. 848). — 23) Przyrządzenie torfu do palenia. str. 849. — 24) Czyszczenie przedmiotów ze złota str. 850. — 25) Ochronienie wina od smaku beczkowego i pleśni, str. 850. — 26) Wybielanie pereł, str. 851. — 27) Drożdże do chleba, str. 851. — 28) Opłatki do pieczętowania z kleiu str. 852. — 29) Sposób przeciwko liszkom aby drzew i krzewów nie psuły, str. 853. — 30) Sposób przeszkodzenia zamarznięciu wody trzymaney do gaszenia ognia, str. 853.

Machina do tarcia Buraków P. Thiery

Wykreślenie zębów na Kołach w machin

w Warszawie w Litografii T. Vivier.